

УДК 070.12-048.35(477-2)

Олександр Бухтатий,
кандидат наук з державного управління,
головний консультант Головного департаменту
інформаційної політики Адміністрації Президента України

Аналітичні розрахунки та прогнозні показники успішної реформи комунальної преси в Україні

Досліджено проблемні питання реформування комунальних друкованих засобів масової інформації в Україні та проаналізовано основні аспекти їх фінансово-економічної діяльності у період 2013—2015 рр., а також розглянуто окремі аспекти діяльності загальнодержавної, регіональної та місцевої преси у період з 2000 до II півріччя 2017 року. За результатами проведеного аналізу зроблено висновок про реальний стан готовності редакцій комунальних газет до процесу реформування, підготовлено рекомендації та здійснено прогнозні розрахунки щодо його ефективності, визначено певні закономірності успішності місцевої преси. На основі цих рекомендацій обґрунтовано основні положення Закону України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації", який набув чинності 1 січня 2016 року.

Ключові слова: комунальний друкований засіб масової інформації, місцева (районна) преса, редакція комунального друкованого засобу масової інформації, державна підтримка преси, насиченість тиражу, дотація.

Постановка проблеми. Майже всі відомі концепції демократичного державотворення передбачають, що свобода слова є основоположним правом людини і громадянина, яке захищає інші права й свободи індивіда, а тому, на нашу думку, саме свобода і незалежність преси є одним з наріжних каменів демократії.

Зазначимо, що у 20-30-х роках минулого століття, за часів становлення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР) в Україні було сформовано особливий сегмент друкованих засобів масової інформації місцевої сфери розповсюдження — "районна (партійна) преса" — газети, засновані та фінансовані місцевими організаціями Комуністичної партії Радянського Союзу в кожному адміністративному районі республіки [9, с. 31—33].

У 1990-х роках, після розпаду СРСР, ці видання перейшли в комунальну власність місцевих громад (фактично — органів місцевого самоврядування), частково трудових колективів, творчих об'єднань журналістів. Зауважимо, що в період тотальної приватизації державних підприємств саме редакції комунальних засобів масової інформації не потрапили до переліків об'єктів приватизації й залишилися у комунальній власності. Навіть більше, наприкінці 1990-х років до складу співзасновників цих друкованих видань у командно-адміністративному порядку було введено обласні та районні державні адміністрації. Зважаючи, що відповідно до Закону України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" будь-які аспекти діяльності преси можуть вирішуватися лише за згоди всіх співзасновників [5], вирішальний вплив на редакційну політику цих мас-медіа мали саме органи місцевого самоврядування та місцеві органи виконавчої влади.

© Бухтатий О., 2017

Мета дослідження — розглянути реальний стан розвитку сучасної сфери комунальних друкованих засобів масової інформації в Україні; з'ясувати теоретичні й практичні аспекти щодо проблемних питань реформування; виробити практичні рекомендації та визначити прогнозні показники реформи.

Зв'язок із важливими практичними завданнями прослідковуємо принаймні від 2005 року, коли Українська держава взяла зобов'язання перед Радою Європи "розпочати роздержавлення друкованих засобів масової інформації, заснованих органами державної влади та місцевого самоврядування" [10]. Проте зазначимо, що впродовж майже десяти років для його виконання, попри високий суспільний попит на свободу друкованого слова, представникам вищих щаблів державної влади бракувало політичної волі. Лише у листопаді 2015 року був ухвалений, а 1 січня 2016-го набув чинності Закон України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації", згідно з яким упродовж трьох років органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані вийти зі складу співзасновників друкованих періодичних видань, редакції яких перетворюються на суб'єкти господарювання приватної форми власності [8].

Сьогодні питання здійснення реформи комунальної преси відображено в положеннях Річної національної програми під егідою Комісії Україна-НАТО на 2017 рік, затвердженій Указом Президента України від 8 квітня 2017 року № 103, в якій визначено, що "в контексті посилення комунікаційних впливів передбачається створення системи, яка об'єднуватиме комунікації на рівні реалізації державної політики та матиме на меті, зокрема, реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації" [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про недостатній науковий інтерес до окреслених питань і несприйняття в державному управлінському апараті, органах місцевого самоврядування, серед громадських активістів і науковців важливості й місця проблеми реформування комунальної преси в процесах демократизації вітчизняної державно-управлінської системи.

На нашу думку, заходи із досягнення поставленої мети полягають насамперед у виокремленні невідірваних частин загальної проблеми, сутність якої — у недостатньому розумінні як управлінцями, так і науковцями сучасних аспектів діяльності місцевої преси, а також взаємозв'язку між закономірностями ефективної фінансово-економічної діяльності та процесами успішного реформування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначимо, що нормативно-правову базу діяльності друкованих засобів масової інформації в нашій державі становлять закони "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про державну підтримку засобів масової інформації і соціальний захист журналістів", "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування засобами масової інформації в Україні", "Про місцеве самоврядування", постанови Кабінету Міністрів України та інші акти. Більшість законів, розроблених у 90-х роках минулого сторіччя, мають відбиток парадигми пострадянської управлінської системи та не відповідають європейським стандартам у сфері медіа.

У цьому аспекті варто зазначити, що наприкінці 2015 року прийнято Закон України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації", що, на нашу думку, є революційним нормативно-правовим актом, аналогів якому немає в європейській новітній історії.

Зауважимо, що реформа розпочалася в період, коли ринок преси в Україні, як і більшість галузей вітчизняної економіки, переживає не кращі часи. Крім того, система статистичних спостережень за станом розвитку галузі друкованих засобів масової інформації не задовольняє наявні потреби, що обмежує можливості адекватного реагування відповідних державних органів на кризові ситуації.

В Україні статистичні спостереження щодо стану розвитку преси формуються на основі даних Державної наукової установи "Книжкова палата України імені Івана Федорова", фахівці якої збирають їх за методикою, сформованою ще у 90-х роках минулого сторіччя. Вона більш-менш відображає кількісні показники (кількість видань, разовий тираж, кількість

номерів, мова видання, сфера розповсюдження тощо), але абсолютно не відбиває фінансово-економічну ситуацію на вітчизняному ринку преси.

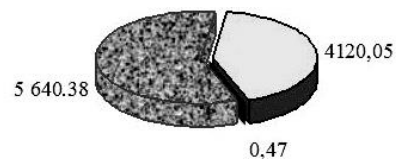
Якщо проаналізувати інформацію, якою оперує державна статистика, то, за даними Книжкової палати України, до 2016 року кількість газет в Україні щорічно зменшувалася (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка зміни кількості газет в Україні (за сферою розповсюдження)

Сфера розповсюдження видань	Рік				
	2016	2015	2014	2013	2012
Загальнодержавна	243	271	309	324	319
Регіональна	263	265	339	368	394
Місцева, зокрема:	1 130	1 054	1 199	1 227	1 270
комунальна преса (досліджувані видання)	555	540	555	518	518
Усього газет	1 656	1 846	2 134	2 270	2 343

Характерно, що 2016 року зафіксовано зростання кількості друкованих видань саме місцевої сфери розповсюдження. Загалом, спираючись на дані УДПЗ "Укрпошта", яке здійснює передплату на друковані засоби масової інформації в Україні, частка тиражів місцевих видань у структурі обсягу передплаченої друкованої продукції (газети, журнали, книжкові видання) щорічно становить понад 40%. Відзначимо, що за розрахунками Державного підприємства "Преса" у II півріччі 2017 року частка тиражів місцевих видань зросла майже до 42% (діагр. 1).

- Періодичні видання загальнодержавної сфери розповсюдження
- Місцеві періодичні видання
- Зарубіжні періодичні видання

Діагр. 1. Розподіл часток друкованих видань, які розповсюджувалися в Україні за передплатою у II півріччі 2017 р. (тис. пр.)

Крім того, аналіз статистичних даних щодо передплати на II півріччя 2017 року свідчить, що порівняно з аналогічним періодом минулого року тиражі саме місцевих друкованих газет зросли на 102,6% — до 4 млн 120 тис. пр., тоді як тиражі газет, які входять до категорії "періодичні видання загальнодержавної сфери розповсюдження", зменшилися до 92,2% і становлять 2 млн 1 тис. пр. (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка зміни разових тиражів газет в Україні у 2016—2017 роках (за сферою розповсюдження)

Групи періодичних видань	Разовий тираж видань (тис. пр.) станом на:			% до рівня тиражів	
	01.07.2016	01.01.2017	01.07.2017	01.07.2016	01.01.2017
Усього періодичних видань, зокрема:	10 394,57	10 160,09	9 760,90	93,9	96,1
— газети	2 324,93	2 170,19	2 001,87	86,1	92,2
— регіональні видання	3 368,70	3 472,05	3 177,33	94,3	91,5
— місцеві видання	4 177,89	4 014,84	4 120,05	98,6	102,6

У цьому аспекті зазначимо, що впродовж останніх років (не враховуючи початок окупації Автономної Республіки Крим та частини Донецької і Луганської областей) саме місцева преса, щонайменше понад 50% тиражів якої припадає на комунальні видання, утримує стабільні позиції на ринку та має незмінно високий попит у населення.

Водночас наголосимо, що бракує відповідних статистичних досліджень і розрахунків щодо законів розвитку цього сегмента медіа та прогнозних розрахунків його реформування.

У жодному разі не применшуючи внесок, який роблять спеціалісти Книжкової палати України у дослідження процесів розвитку вітчизняної преси, зазначимо, що питання фінансово-економічних аспектів діяльності комунальних друкованих видань до 2014 року залишалося майже не вивченим, тоді як успішна реалізація повномасштабної реформи потребує ретельного аналізу й здійснення на його основі прогнозних розрахунків.

Пропоноване дослідження спирається на дані понад 30 показників діяльності комунальної преси, зібраних за ініціативи Адміністрації Президента України представниками структурних підрозділів обласних державних адміністрацій за "дореформений" період 2013—2015 років від редакцій комунальних друкованих засобів масової інформації з усіх областей України. Варто зазначити, що оскільки ці дані збиралися винятково з доброї волі редакцій, то представлено різну кількість досліджуваних об'єктів. Найповнішу базу було сформовано за результатами діяльності комунальних видань у 2014 році — 555 газет. Водночас уже сьогодні можна з упевненістю констатувати, що за результатами аналізу було не лише спростовано численні твердження про тотальну збитковість і безперспективність місцевої преси, а й розраховано та передбачено успішність майбутньої реформи комунальної преси в Україні (табл. 3).

Насамперед відзначимо динаміку зростання валових доходів за досліджуваній період з 287 до 417 млн грн, що становить 145,3%. Зокрема, доходи від реалізації тиражів зросли з 130 млн грн у 2013 році до 165 млн грн у 2015-му, або на 26%. Найбільше зростання доходів зафіксовано від надходжень за

надані послуги з реклами: з 69 млн грн у 2013 році до 136,5 млн грн у 2015-му, що становить 197%.

Водночас найменше редакції отримали від дотацій органів місцевого самоврядування: з 79 млн грн у 2013 році до 82,6 млн грн у 2015-му, що становить лише +4,4%.

Результати дослідження механізму дотацій дали підстави спростувати міф про абсолютну залежність комунальної преси від бюджетних асигнувань органів місцевого самоврядування. З'ясовано, що загальний відсоток дотацій становить майже 20% суми валових доходів, а практично кожне п'яте комунальне видання не користується дотаційними коштами загалом (21% редакцій функціонували без дотацій у 2013 році, 24% — у 2015-му), принаймні 33% спроможні працювати взагалі без дотацій. Водночас надзвичайно цікаві висновки можна зробити, дослідивши діаграму розподілу дотаційних коштів (діагр. 2).

Аналіз свідчить, що у 2015 році з 397 видань, яким було призначено бюджетні дотації, чотири десятки редакцій отримали майже 40% коштів, тоді як для решти дотаційна допомога коливалася в межах 20—50 тис. грн на рік, що не є критичним показником для їхньої фінансово-економічної діяльності.

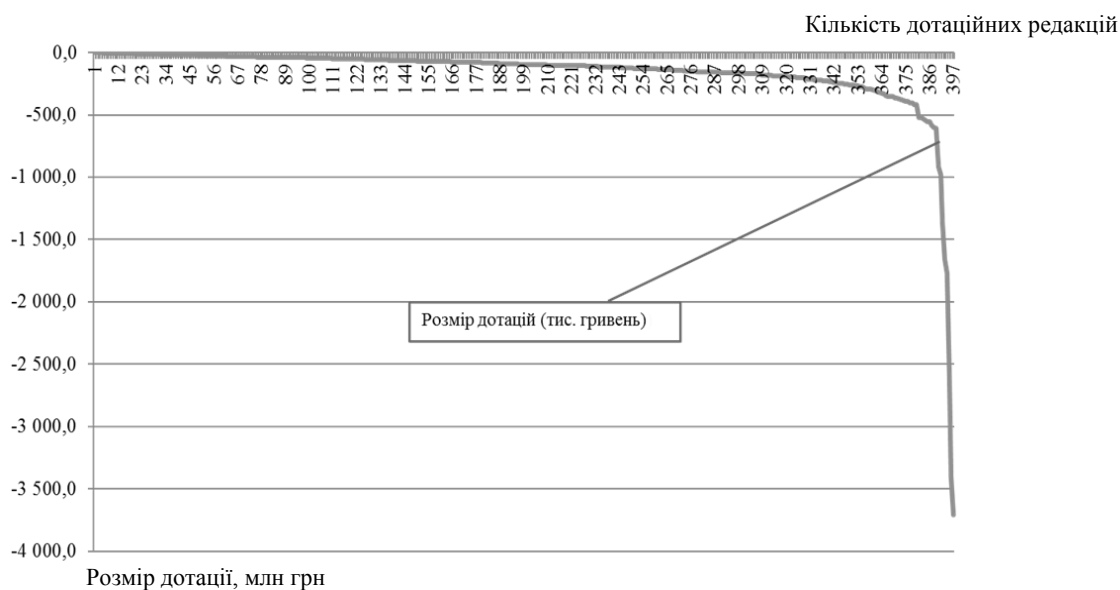
Характерно, що збільшення розмірів бюджетних дотацій редакціям комунальних видань майже не позначається на позитивній динаміці зростання їхніх тиражів, а отже — й популярності серед населення та медіавпливу, який вони можуть справляти щодо формування суспільної думки. В цьому аспекті цілком логічним буде визначення рівня популярності (медіа-ефекту) цих засобів масової інформації.

Зокрема, отримавши статистичні дані про середні разові тиражі комунальних газет та про кількість населення, яке проживає на території їх розповсюдження, для здійснення пропонованого дослідження запроваджено спеціальний показник "насиченість тиражу", який отримуємо через арифметичне ділення кількості населення, що проживає на території розповсюдження видання, на середній разовий тираж; показник визначає, на скільки осіб припадає один примірник газети (діагр. 3).

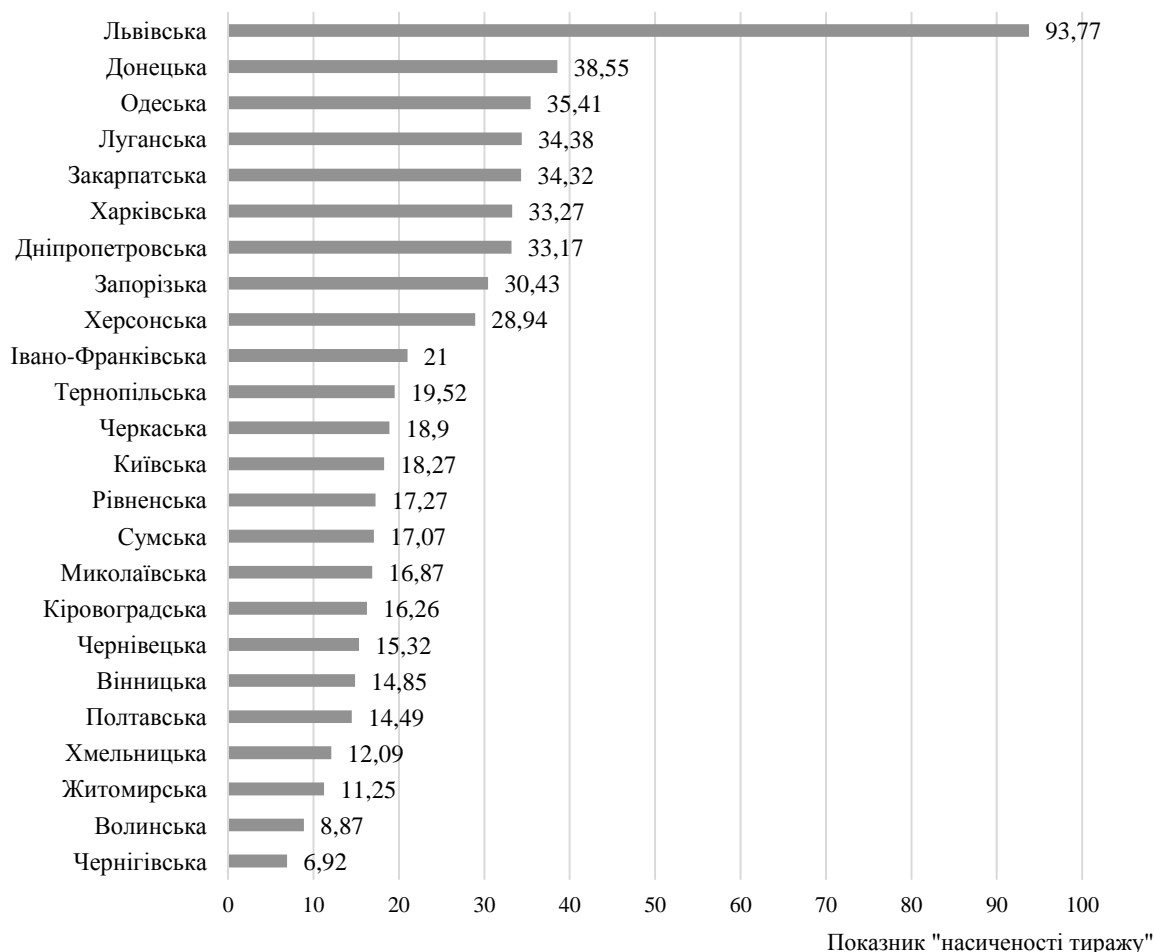
Таблиця 3

Порівняльний економічний аналіз стану розвитку комунальної преси у 2013—2015 рр.

Показник діяльності комунальних друкованих видань	2013 (518 газет)		2014 (555 газет)		2015 (540 газет)	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Сукупний дохід, зокрема:	287	базовий	344	119,9	417	145,3
реалізація тиражів	130	48	140	40,0	165	39,5
висвітлення діяльності органів влади	8	3	9	3,0	14	3,3
реклама	69	24	110	33,0	136,5	32,7
дотації з місцевих бюджетів	79	26	70	20,0	82,6	19,8
Сукупні витрати, зокрема:	269	базовий	324	120,4	408	151,7
заробітна плата та нарахування на неї	155	59	184	57,0	216	53,0
видавничі витрати	82	31	98	30,0	145	35,7
податки та збори	18	7	24	7,0	24	5,9
доставка	14	6	18	6,0	22,3	5,5

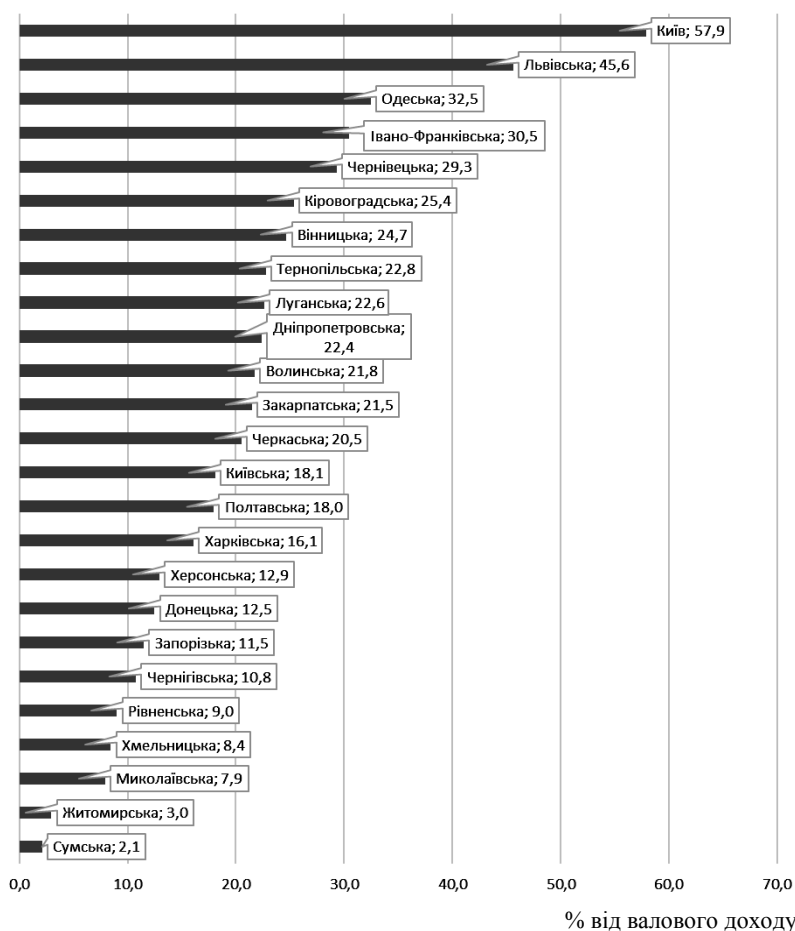

Діагр. 2. Крива розподілу бюджетних коштів органів місцевого самоврядування, передбачених на дотації комунальним друкованим засобам масової інформації у 2015 році

Діагр. 3. "Насиченість тиражу" комунальних друкованих видань у 2015 році (за областями)

Найвищі рівні "насиченості тиражів" зафіксовано у Чернігівській (6,92) та Волинській (8,87) областях, де майже кожна друга-третья сім'я передплачує місцеву пресу. Зазначимо, що у цих регіонах функціонують обласні газети "Гарт" та "Волинь-нова", які мають тиражі понад 50 тис. пр. Водночас у Львівській та Одеській областях показники насиченості є одними з найгірших, тоді як розміри бюджетних дотацій — одні з найвищих в Україні (діагр. 4).

Діагр. 4. Обсяги бюджетних дотацій редакціям комунальних газет відносно до валових доходів (%)

Результати аналізу розподілу дотаційних коштів за регіональною ознакою свідчать, що для більшості редакцій цей показник не критичний. Для прикладу, в Сумській області він становить лише 2,1% обсягів валових доходів, у Житомирській — 3,0%, тоді як для редакцій Львівської області він перевищує 45%, Одеської та Івано-Франківської — понад 30%, що є критичним показником для діяльності комунальних редакцій після реформування.

Сучасні дослідники питання державної підтримки місцевої преси загалом позитивно ставляться до такої ідеї. Зокрема, у Рекомендації № R (99) І Комітету міністрів Ради Європи "Про заходи щодо сприяння плюралізму в ЗМІ" регламентовано право держав-членів щодо здійснення державної підтримки друкованих засобів масової інформації на місцевому рівні з метою сприяння плюралізму й різноманітності засобів масової інформації [11, с. 59].

Світова практика доводить, що державна підтримка мас-медіа не є унікальним явищем, притаманним винятково авторитарним державам. На сучасному етапі виокремлюють такі форми державного протекціонізму щодо підтримки газет:

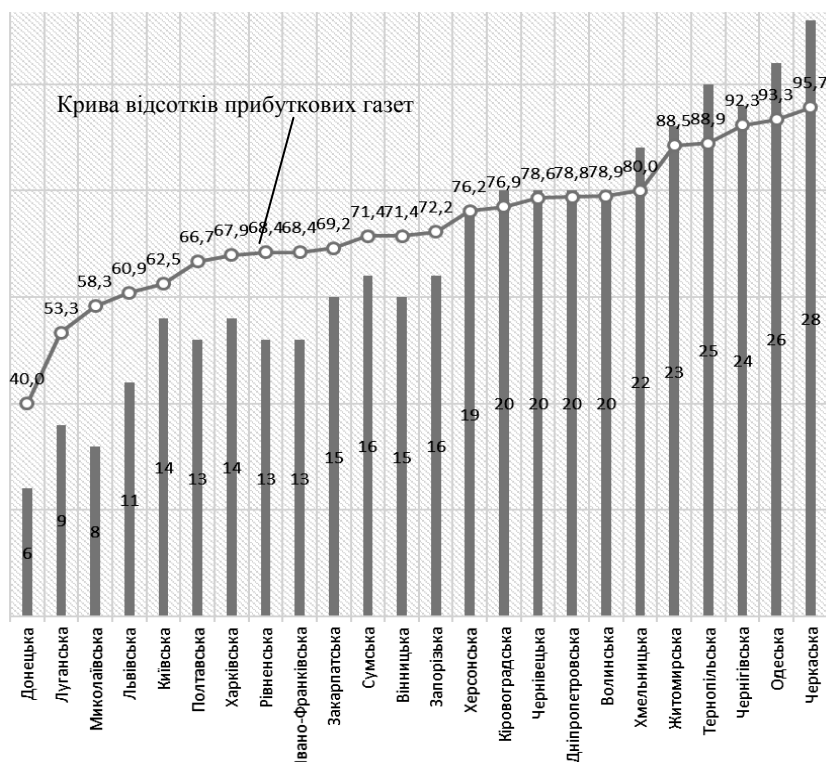
- спеціальні державні програми;
- бюджетні субсидії;
- регулювання ринку, контроль за власністю, антимонопольні заходи;
- розміщення державного замовлення.

У вітчизняному законодавстві про пресу визначено, що "держава гарантує економічну самостійність та

забезпечує економічну підтримку діяльності друкованих засобів масової інформації, запобігає зловживанню монопольним становищем на ринку з боку видавців і розповсюджувачів друкованої продукції. Заходи, спрямовані на забезпечення економічної підтримки діяльності друкованих засобів масової інформації, визначаються Кабінетом Міністрів України" [4]. Водночас наголосимо, що ці механізми на державному рівні майже не працюють.

Загалом, моралізаторські заяви про "право місцевої громади на отримання інформації" є популістськими, позбавленими здорового глузду та ґрунтуються на нерозумінні природи функцій місцевої преси. На нашу думку, "право місцевої громади" на власні друковані засоби масової інформації щорічно підтверджує кожний член громади, який передплачує місцеву пресу. Саме місцеві друковані засоби масової інформації потрібно розглядати як особливу форму публічних акціонерних товариств, до економічної діяльності яких залучені їхні передплатники, а не бюджетні кошти громади.

У контексті реформи комунальної преси саме ефективна економічна діяльність є своєрідним лакмусом успішності перетворень. Якщо перше дослідження за результатами діяльності комунальних видань у 2013 році виявило 161 прибуткове видання (31%), то у 2014-му цей показник зріс до 73,6% (407 редакцій), а у 2015-му зафіксовано 69,5% прибуткових редакцій з-поміж їх загальної кількості (діагр. 5).

Діагр. 5. Кількість прибуткових комунальних видань за областями та крива відсоткового відношення прибуткових видань до їх загальної кількості у 2015 році

Аналіз свідчить, що у Чернігівській, Черкаській та Одеській областях цей показник перевищував 90% загальної кількості редакцій. Загалом, окрім Донецької області, в усіх регіонах України кількість прибуткових комунальних видань сягала понад 50% загалу.

Коефіцієнт зростання кількості прибуткових газет співмірний із коефіцієнтом зростання загального розміру прибутку, зокрема 2013 року сукупний прибуток комунальних газет становив 6,15 млн грн, 2014-го — 19,3 млн грн, 2015-го — 15,5 млн грн.

Результати аналізу стану фінансово-економічного розвитку комунальних видань дають підстави для висновку щодо недостатньої уваги з боку значної кількості редакторів комунальних газет до такого важливого аспекту діяльності, як доходи від реалізації примірників, що становлять майже половину валових доходів редакцій.

Парадоксально, але в окремих випадках ціна передплати річного комплекту на майже ідентичні газети (формат, число шпальт, кількість населення, яке проживає на території розповсюдження), що функціонують у межах однієї області, відрізняється більш ніж на 30—50%.

Важко зрозуміти логіку видавця, який встановлює річну ціну менш як 10 грн на місяць та водночас отримує річну дотацію у розмірі понад 50 тис. грн. У 2014 році середня ціна передплати річного комплекту комунального видання становила 94,8 грн. Аналіз виявив, що того року 286 видань (52%), попри суттєву однотипність, встановили передплатну ціну нижче від середнього рівня по країні. Це призвело до суттєвого недоотримання потенційних доходів редакцій від реалізації тиражів, що, зі свого боку, спричинило ланцюгову реакцію зменшення доходів від реклами.

На нашу думку, така строкатість у середніх показниках валових доходів за регіонами зумовлена не лише демографічними показниками, станом розвитку економіки, а й значною залежністю від організації як творчого, так і виробничого процесів. Нагальною була потреба зміни парадигми та світоглядних стереотипів керівників і трудових колективів редакцій щодо фінансово-економічної політики.

Результати пропонованого дослідження свідчать, що здебільшого пік ціни передплати супроводжувався піком зростання доходів від реалізації тиражів. Окрім того, виразна ще одна особливість — зростання ціни передплати річного комплекту супроводжувалося зростанням середніх разових тиражів.

На перший погляд парадоксальність цього висновку очевидна, але, на нашу думку, пояснення не в цінових показниках, а в якісних аспектах.

По-перше, аналіз доводить, що на території України ціна передплати річного комплекту друкованого засобу масової інформації не є критичним показником для населення, що проживає на території його розповсюдження.

По-друге, контент "дорогих" комунальних видань здебільшого відрізняється високою якістю, інформативністю, нестандартними підходами до подавання матеріалів тощо.

Очевидно, що невіправдано низька ціна передплати річного комплекту, встановлена окремими редакціями комунальних газет, не є гарантією високих тиражів, високого рівня "насиченості тиражу", а зазвичай навпаки — негативно впливає на економічну й редакційну політику, стає додатковим тягарем для місцевого бюджету та знижує авторитет місцевої преси.

Окрім того, за результатами аналізу доведено наявність закономірності щодо співвідношення валових доходів редакцій комунальних видань та доходів від реалізації тиражів, адже найбільший відсоток у валовому доході редакції становлять саме надходження від реалізації тиражів: здебільшого від передплати, а також від продажу газет у роздріб.

Підсумовуючи, зазначимо, що попри фінансово-економічну кризу 2014—2015 років в Україні були сприятливі умови для започаткування процесу реформування комунальної преси, який, зокрема, передбачає створення потужного сектору "бездотаційних" редакцій.

На нашу думку, саме раціональна і ефективна економічна політика є обов'язковою умовою для редакційної незалежності. Результати аналізу стану фінансово-економічного розвитку комунальних засобів масової інформації, визначення певних закономірностей їх діяльності дали підстави для прогнозу, що принаймні 30% комунальних редакцій візьмуть участь у першому етапі реформування, а на основі їхнього

прикладу і перших позитивних економічних результатів реформа преси отримає новий поштовх для успішної реалізації.

Показники першого року реформи не тільки довели правильність цих прогнозів, а й перевищили всі сподівання — 42% колективів комунальних редакцій взяли участь у першому етапі реформи (рис. 1).

Важливо зазначити, що й до сьогодні значна кількість редакцій комунальних друкованих видань не повною мірою використовують власний потенціал. На нашу думку, розв'язання проблеми перебуває у двох взаємозалежних площинах: економічній та інформаційно-контентній. Проведений економічний аналіз дає підстави до низки рекомендацій.

По-перше, потребують урегулювання питання щодо встановлення економічно виваженої ціни річного комплексу на наступний рік, адже аналіз середньостатистичних показників свідчить про її необґрунтоване заниження більшістю редакцій.

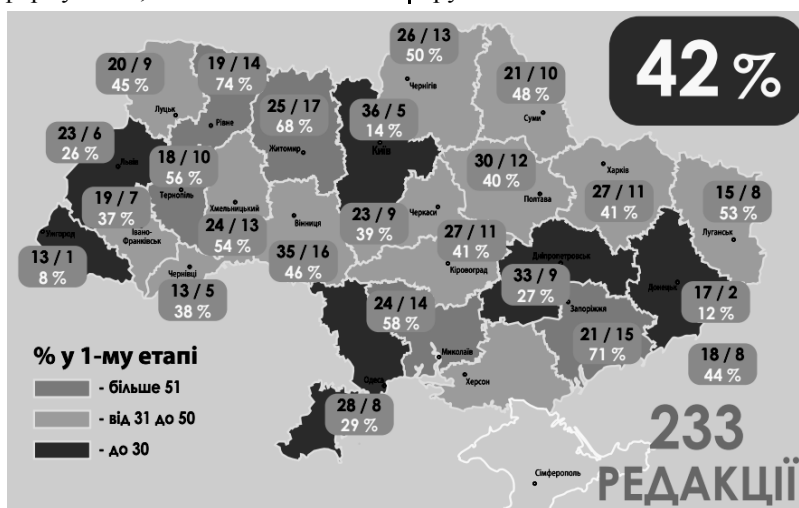

Рис. 1. Перший етап реформи комунальної преси за областями

По-друге, кожній редакції комунальної газети потрібно розробити та реалізувати стратегію економічного розвитку, насамперед щодо організації та проведення передплатної кампанії, адже зростання доходів від передплати позитивно позначається на кривій валових доходів.

По-третє, зважаючи на реалії бюджетної політики в Україні, необхідно зменшити залежність від дотацій з місцевих бюджетів. Окрім того, потребує докорінного реформування не тільки сфера фінансово-економічних відносин, а й сфера відносин з органами влади, завдяки чому редакції мають сформувати якісно новий рівень контенту, що, зі свого боку, матиме позитивний вплив на авторитет видань та зростання їх тиражів.

По-четверте, необхідно забезпечити виконання положень Закону України "Про висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації", насамперед у частині укладання договорів на висвітлення та передбачення відповідного фінансування у державному і місцевих бюджетах.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що попри фінансово-економічну кризу 2014—2015 років в Ук-

раїні було сформовано передумови для започаткування процесу реформування комунальної преси. Зокрема, це стосується створення сектору економічно успішних комунальних редакцій, які усвідомлюють роль і важливість політичної та економічної незалежності, потребу протидії цензурі з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування тощо.

Реформування комунальної преси в Україні передбачає створення системи статистичних спостережень, згідно з результатами яких формуватиметься подальша політика розвитку вітчизняної преси, а також розроблення і впровадження механізму державної фінансової підтримки преси місцевої сфери розповсюдження, що має становити певний "страховий фонд" у разі надзвичайних ситуацій.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні сучасної моделі інформаційної політики держави, яка створює кілька механізмів генерування інформаційних відносин, що охоплюють питання свободи та незалежності інституту місцевої преси. Більшість дослідників єдині в тому, що в сучасних суспільствах, з високим ступенем оптимального розподілення функцій держави, утвердження демократії відбувається, зокрема,

й за посередництвом інституту економічно й політично незалежних місцевих засобів масової інформації.

Список використаної літератури

1. Бухтатий О. Реформування комунальних ЗМІ: про ситуацію — мовою цифр / О. Бухтатий, В. Горобець. — Журналіст України. — № 11. — 2014. — С. 23—26.
2. Галлін Деніел С. Сучасні медіасистеми: три моделі відносин ЗМІ та політики / Деніел С. Галлін, Паоло Манчіні; [пер. з англ. О. Насика]. — Київ: Наука, 2008. — 320 с.
3. Кін Дж. Мас-медіа і демократія / Джон Кін; [пер. з англ. О. Грищенко]. — Київ: К.І.С., 1999. — 134 с.
4. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: закон України від 23 вересня 1997 року № 540/97-ВР // Офіційний вісник України. — 1997. — № 45 (21.11.97). — Ст. 4.
5. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: закон України від 16 листопада 1992 року № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — 1 (05.01.93). — Ст. 1.
6. Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна-НАТО на 2017 рік: указ Президента України від 08.04.2017 № 103 // Офіційний вісник Президента України. — 2017. — № 9. — Ст. 178.
7. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 р. № 280 // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
8. Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації: закон України від 24 грудня 2015 року № 917-VIII // Урядовий кур'єр. — 2015. — № 245.
9. Рабочая книга редактора районной газеты: Опыт, методики, рекомендации / Под ред. Я. Н. Засурского. — Москва: Мысль, 1988. — 575 с.
10. Резолюція 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи "Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною". — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_611. — Назва з екрана.

11. Стандарти Ради Європи у сфері медіа. Законодавчий бюлетень / А. Черевко. — Київ: IREX U-Media, 2005. — 86 с.

Исследованы проблемные вопросы реформирования коммунальных печатных средств массовой информации в Украине и проанализированы основные аспекты их финансово-экономической деятельности в период 2013—2015 гг. По результатам проведенного анализа сделан вывод о реальном состоянии готовности редакций коммунальных газет к процессу реформирования, подготовлены рекомендации и осуществлены прогнозные расчеты относительно его эффективности, определены некоторые закономерности успешного развития местной прессы. На основе этих рекомендаций обоснованы основные положения Закона Украины "О реформировании государственных и коммунальных печатных средств массовой информации", который вступил в силу с 1 января 2016 года.

The article examines the issues of reforming communal print media in Ukraine and analyzes the main aspects of their financial and economic activity from 2013 to 2015. According to the results of the analysis, the conclusion is made about the real condition of the readiness of the editors of communal newspapers to the reform process, certain laws of the success of the local press were determined, recommendations were prepared and projected calculations concerning its success were made. Based on these recommendations, the main provisions of the Law of Ukraine "On the Reform of State and Communal Printed Media" were substantiated, which came into force on January 1, 2016.

Надійшла до редакції 14 листопада 2017 року

УДК 006.72.032:655.4/5

Ірина Погореловська,
завідувач відділу Міжнародної системи
стандартної нумерації книг
Книжкової палати України,
магістр інтелектуальної власності

Міжнародна система стандартної нумерації книг (ISBN) та Міжнародна система стандартної нумерації нотних видань (ISMN): перспективи розвитку

Стаття присвячена питанням, які виникають у процесі впровадження та функціонування Міжнародної системи стандартної нумерації книг (ISBN) та Міжнародної системи стандартної нумерації нотних видань (ISMN); розглянуто способи їхнього вирішення як на міжнародному, так і національному рівнях.

Ключові слова: інформаційний простір, стандартизація, ідентифікація, видавець, неперіодичне видання, Міжнародна система стандартної нумерації книг (ISBN), нотне видання, Міжнародна система стандартної нумерації нотних видань (ISMN), сучасна бібліотека.

Постановка проблеми. В умовах інформаційної експансії на порядку денному державної інформаційної політики кожної країни наразі постають завдання щодо динамічної розбудови інформаційного суспіль-

ства та формування національного інформаційного простору, розвитку інформаційно-комунікаційного сектору та забезпечення інформаційної безпеки [1]. Глобалізація, що шириться світом, генерує процеси ін-